

به نام خدا

حقوق و توسعه پایدار: راهبردها و موانع

مؤلف:

محمد معصومی کدرجی

انتشارات بامن

(با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: معصومی کدرجی، محمد، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور: حقوق و توسعه پایدار: راهبردها و موانع / مولف محمد معصومی کدرجی.
مشخصات نشر: بامن (با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۴۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۸۴-۱۰-۸-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص ۱۴۲-۱۰۵.
موضوع: حقوق و توسعه پایدار - راهبردها - موانع
رده بندی کنگره: RJ۵۲۹
رده بندی دیویی: ۶۱۸/۹۳۱۲
شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۷۶۹۵۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: حقوق و توسعه پایدار: راهبردها و موانع
مولف: محمد معصومی کدرجی
ناشر: بامن (با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زیرجد
قیمت: ۱۲۸۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب‌رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۸۴-۱۰-۸-۱
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

بخش اول.....	۷
مبانی حقوق و توسعه پایدار.....	۷
درک حقوق بشر در چارچوب توسعه پایدار.....	۷
تحول تاریخی حقوق و گفتمان های پایداری.....	۹
ارتباط بین حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست.....	۱۲
چارچوب های قانونی و موافقت نامه های بین المللی حامی حقوق و پایداری.....	۱۴
ملاحظات اخلاقی در ایجاد توازن بین حقوق و اهداف توسعه پایدار.....	۱۶
ارزیابی نقش حقوق در دستیابی به اهداف توسعه پایدار.....	۱۸
چالش ها در اجرای رویکردهای مبتنی بر حقوق به پایداری.....	۲۱
مطالعات موردی: ادغام موفق حقوق و توسعه پایدار.....	۲۳
بخش دوم.....	۲۷
برابری و عدالت در توسعه پایدار.....	۲۷
پرداختن به نابرابری به عنوان مانعی برای توسعه پایدار.....	۲۷
عدالت اجتماعی و دسترسی به منابع در چارچوب پایداری.....	۲۹
تضمین حقوق بومی در ابتکارات توسعه پایدار.....	۳۱
برابری جنسیتی به عنوان رکن توسعه پایدار.....	۳۳
عدالت اقتصادی و راهبردهای فقرزدایی.....	۳۵
موازنه منافع: حقوق نسل های حال و آینده.....	۳۷
حل تعارض بین حقوق و اهداف توسعه پایدار.....	۴۰
نمونه هایی از پروژه های توسعه پایدار و عادلانه.....	۴۲

۴۵	بخش سوم.....
۴۵	حقوق محیط زیست و تلاش های حفاظتی.....
۴۵	به رسمیت شناختن حقوق محیط زیست به عنوان حقوق بشر.....
۴۷	دسترسی به آب پاک و بهداشت: یک حق اساسی برای پایداری.....
۴۹	حفاظت از تنوع زیستی و حقوق مردمان بومی.....
۵۲	حقوق زمین و شیوه های مدیریت پایدار زمین.....
۵۴	حق بر محیط زیست سالم: مبارزه با آلودگی و تخریب محیط زیست.....
۵۶	جنبش های عدالت زیست محیطی و فعالیت های مردمی.....
۵۹	سازوکارهای قانونی برای حمایت از حقوق محیط زیست.....
۶۲	چالش های اجرای حقوق زیست محیطی برای توسعه پایدار.....
۶۵	بخش چهارم.....
۶۵	عدالت اقلیمی و استراتژی های سازگاری.....
۶۵	درک تغییر اقلیم به عنوان تهدیدی برای حقوق بشر.....
۶۷	آسیب پذیری و انعطاف پذیری: تأثیرات متفاوت تغییرات آب و هوا.....
۶۹	عدالت اقلیمی: رسیدگی به بارها و مسئولیت های نامتناسب.....
۷۱	دانش بومی و شیوه های سازگاری با آب و هوا.....
۷۴	تضمین عدالت اقلیمی در سیاست های کاهش و انطباق.....
۷۶	مهاجرت و جابجایی ناشی از اقلیم: رویکردهای مبتنی بر حقوق.....
۷۸	همبستگی جهانی در اقدام اقلیمی: توافق پاریس و فراتر از آن.....
۸۱	ابتکارات نوآورانه عدالت اقلیمی برای توسعه پایدار.....
۸۵	بخش پنجم.....
۸۵	حاکمیت و مکانیزم های پاسخگویی.....

۸۵	تقویت حکمرانی برای توسعه پایدار و حقوق بشر.....
۸۷	نقش سازمان های بین المللی در پیشبرد توسعه مبتنی بر حقوق.....
۸۹	شفافیت، مشارکت و دسترسی به اطلاعات در فرآیندهای حکمرانی.....
۹۲	سازوکارهای پاسخگویی برای حقوق و اهداف توسعه پایدار.....
۹۵	تقویت حاکمیت قانون برای توسعه پایدار.....
۹۷	مشارکت جامعه مدنی و حمایت از توسعه مبتنی بر حقوق.....
۹۹	چالش های فساد و نهادهای ضعیف در پیشبرد توسعه پایدار.....
۱۰۱	مطالعات موردی: مدل های موفق حکمرانی برای حقوق و پایداری.....
۱۰۵	منابع و مآخذ.....

بخش اول

مبانی حقوق و توسعه پایدار

درک حقوق بشر در چارچوب توسعه پایدار

تلاقی حقوق بشر و توسعه پایدار یک حوزه مطالعاتی چند وجهی و پویا است که رشته‌های مختلفی مانند حقوق، اقتصاد، جامعه‌شناسی و مطالعات محیطی را در بر می‌گیرد. این بخش به مبانی حقوق بشر در چارچوب توسعه پایدار با تمرکز ویژه بر ایران می‌پردازد. با بررسی چارچوب‌های نظری، دیدگاه‌های تاریخی و چالش‌های معاصر، هدف ما روشن کردن رابطه پیچیده بین حقوق بشر و توسعه پایدار در بافت ایران است.

زیربنای نظری حقوق بشر در زمینه توسعه پایدار چارچوبی مفهومی برای درک تأثیر متقابل بین آزادی‌های فردی، عدالت اجتماعی و نظارت بر محیط زیست فراهم می‌کند. رویکرد قابلیت آمارتیا سن بر اهمیت ارتقای قابلیت‌های افراد برای داشتن زندگی‌ای که دلیلی برای ارزش‌گذاری دارند، که با اصول توسعه پایدار همسو است، تأکید می‌کند (Sen, 1999, p. 25). در ایران، محققان از این رویکرد برای دفاع از سیاست‌هایی استفاده کرده‌اند که با حفظ منابع زیست‌محیطی، رفاه انسان را ارتقا می‌دهند (عباسی و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۱۱۲).

علاوه بر این، مفهوم حقوق زیست‌محیطی در سال‌های اخیر برجستگی پیدا کرده است که نشان‌دهنده شناخت فزاینده پیوند ذاتی بین پایداری محیط‌زیست و حقوق بشر است. قطعنامه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در مورد حق برخورداری از محیط زیست پاک، سالم و پایدار بر تعهد جهانی به حمایت از حقوق محیط زیست تأکید می‌کند (شورای حقوق بشر سازمان ملل، ۲۰۱۸، بند ۳). در ایران، تلاش‌ها برای ادغام ملاحظات زیست‌محیطی در گفتمان حقوق بشر در اصلاحات قانونی و جنبش‌های مردمی با هدف

حفظ زیستگاه های طبیعی و کاهش آلودگی مشهود بوده است (جمالی و کرمی، ۲۰۲۳، ص ۶۷).

تحلیل تاریخی حقوق بشر در ایران بینش هایی را در مورد تحول چارچوب های قانونی، نگرش های اجتماعی و مکانیسم های نهادی برای ارتقا و حمایت از حقوق بشر ارائه می دهد. قانون اساسی ایران در سال ۱۹۷۹ برخی از حقوق مدنی و سیاسی مانند حق آزادی بیان و اجتماعات را تثبیت کرد و در عین حال بر عدالت اجتماعی و اقتصادی نیز تأکید داشت (جمهوری اسلامی ایران، ۱۹۷۹، اصل ۲۴). با این حال، اجرای این حقوق دستخوش پویایی های سیاسی و تغییرات ایدئولوژیک شده است که منجر به سرکوب های دوره ای مخالفان و محدودیت های آزادی های مدنی شده است (تهران تایمز، ۲۰۲۳، ص A4).

علاوه بر این، میراث غنی فرهنگی و سنت اسلامی ایران بر گفتمان حقوق بشر تأثیر گذاشته است، با تفاسیر قوانین اسلامی که هنجارهای حقوقی و اعمال اجتماعی را شکل می دهد. مفهوم «ولایت فقیه» آیت الله روح الله خمینی برای توجیه مداخله دولت در امور فردی مورد استناد قرار گرفته و پرسش هایی را در مورد سازگاری اصول اسلامی با موازین جهانی حقوق بشر مطرح کرده است (عابدی، ۱۳۹۷، ص ۸۸). با وجود این، روشنفکران و فعالان ایرانی به دنبال تطبیق آموزه های اسلامی با مفاهیم مدرن حقوق بشر بوده اند و از تکثرگرایی، مدارا و برابری جنسیتی در چارچوب اسلامی حمایت می کنند (نجم آبادی، ۱۳۸۴، ص ۱۴۳).

علیرغم گام های مهم در ارتقای حقوق بشر و توسعه پایدار، ایران با چالش های متعددی مواجه است که مانع پیشرفت در این زمینه ها می شود. تحریم های اقتصادی اعمال شده توسط قدرت های خارجی فقر، نابرابری و ناآرامی های اجتماعی را تشدید کرده و تلاش ها برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار را تضعیف کرده است (بانک جهانی، ۲۰۲۲، ص ۱۵). علاوه بر این، تخریب محیط زیست، که توسط تغییرات آب و هوایی و اجرای ناکافی مقررات تشدید می شود، تهدیدی جدی برای سلامت عمومی و یکپارچگی اکولوژیکی به شمار می رود (سازمان حفاظت محیط زیست ایران، ۲۰۲۳، ص ۸).

علاوه بر این، سیاسی شدن موضوعات حقوق بشر مانع گفتگو و همکاری سازنده بین ایران و جامعه جهانی شده است. کشورهای غربی اغلب با استناد به اتهامات مربوط به سانسور، بازداشت خودسرانه و تبعیض علیه گروه های اقلیت، از سوابق حقوق بشر ایران انتقاد می کنند (دیده بان حقوق بشر، ۲۰۲۳، ص ۱۰). در پاسخ، مقامات ایرانی قدرت های خارجی را به دخالت در امور داخلی و استانداردهای دوگانه در اجرای اصول حقوق بشر متهم می کنند (خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۰۲۳، بند ۵).

پیوند بین حقوق بشر و توسعه پایدار در ایران توسط عوامل پیچیده تاریخی، فرهنگی و سیاسی شکل گرفته است. در حالی که پیشرفت های قابل توجهی در به رسمیت شناختن و ارتقای حقوق بشر حاصل شده است، چالش های پایدار مانند مشکلات اقتصادی، تخریب محیط زیست، و تنش های ژئوپلیتیکی بر نیاز به تلاش های مستمر برای پیشبرد کرامت انسانی، عدالت اجتماعی و پایداری زیست محیطی تاکید می کند. ایران با تقویت گفت و گوی فراگیر، تقویت ظرفیت های نهادی و ارتقای همکاری های بین بخشی، می تواند بر این چالش ها غلبه کند و چشم انداز جامعه ای عادلانه، عادلانه و پایدار را محقق کند.

تحول تاریخی حقوق و گفتمان های پایداری

تحول تاریخی گفتمان های حقوق و پایداری در ایران، بینش های ارزشمندی را در مورد پویایی های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی ارائه می دهد که رویکرد این کشور به حقوق بشر و مراقبت از محیط زیست را شکل داده است. این بخش توسعه این گفتمان ها را از دوران باستان تا امروز دنبال می کند و به بررسی نقاط عطف کلیدی، تأثیرات فلسفی و تغییر سیاست هایی می پردازد که بر درک ایران از حقوق و پایداری تأثیر گذاشته اند.

ریشه های گفتمان های حقوق و پایداری در ایران را می توان در ایران باستان جستجو کرد، جایی که مفاهیم عدالت، برابری و احترام به طبیعت عمیقاً در سنت های فرهنگی و مذهبی ریشه دوانده بود. دین زرتشتی، دین غالب ایران باستان، بر اهمیت رفتار اخلاقی، از جمله حفاظت از منابع طبیعی و ارتقای هماهنگی اجتماعی تأکید داشت (بویس، ۱۹۸۴، ص ۴۲). امپراتوری هخامنشی، تحت فرمانروایی کوروش کبیر، شهرتی برای تسامح و

حکومت خیرخواهانه ایجاد کرد و زمینه را برای اصول حقوق بشر و چندفرهنگی فراهم آورد (برایانت، ۲۰۰۲، ص ۸۷).

علاوه بر این، ادبیات و شعر فارسی زیبایی طبیعت را گرامی می داشت و از حفظ مناظر و حیات وحش دفاع می کرد. آثار شاعرانی چون مولانا، حافظ و سعدی بینش عمیقی را در ارتباط با همبستگی انسان و محیط زیست منتقل می کردند و نسل ها را برای گرامی داشتن و حفاظت از جهان طبیعت برانگیختند (خسروی، ۱۳۹۶، ص ۱۲۵).

با ظهور اسلام در قرن هفتم، ایران دستخوش دگرگونی عمیق فرهنگی و مذهبی شد که بر گفتمان حقوق و پایداری تأثیر گذاشت. شریعت اسلامی که برگرفته از قرآن و تعالیم حضرت محمد(ص) بود، چارچوبی را برای تنظیم رفتار انسان و ترویج عدالت اجتماعی فراهم کرد (النعیم، ۱۹۹۰، ص ۵۶). مفاهیمی مانند «زکات» (بخشش خیریه) و «صدقه» (صدقه داوطلبانه) بر اهمیت توزیع مجدد ثروت و همبستگی با افراد کم اقبال تأکید می کردند که منعکس کننده اصول عدالت اقتصادی و رفاه اجتماعی است (هاشمی، ۱۳۸۸، ص ۷۸).

علاوه بر این، فلسفه اسلامی بر سرپرستی زمین به عنوان امانت مقدسی که از سوی خالق به بشریت سپرده شده است، تأکید می کند. مفهوم «خلیفه» (نائب) این ایده را می رساند که انسان ها حافظ زمین و مسئول مراقبت و حفظ آن هستند (نصر، ۱۳۶۶، ص ۳۳). این اخلاق بوم شناختی اسلامی در جامعه ایران نفوذ کرد و بر نگرش ها نسبت به حفاظت از محیط زیست و مدیریت منابع تأثیر گذاشت.

قرن ۱۹ و ۲۰ شاهد دگرگونی های قابل توجهی در چشم انداز سیاسی-اجتماعی ایران بود، زیرا این کشور با فشارهای مدرنیزاسیون و غرب زدگی دست و پنجه نرم می کرد. سلسله های قاجار و پهلوی اصلاحات گسترده ای را با هدف متمرکز کردن قدرت، نوسازی اقتصاد و اتخاذ نظام های حقوقی غربی انجام دادند (آبراهامیان، ۱۳۶۱، ص ۱۰۲). در حالی که این اصلاحات دسترسی به آموزش، مراقبت های بهداشتی و زیرساخت ها را گسترش داد، بحث هایی را در مورد سازگاری ارزش های غربی با سنت های ایرانی نیز برانگیخت.

انقلاب مشروطه ۱۹۰۶ نقطه عطفی در تاریخ ایران بود، زیرا شهروندان خواستار تضمین قانون اساسی برای حقوق و آزادی های فردی بودند. تصویب قانون اساسی ایران اصول آزادی بیان، اجتماعات و مذهب را تثبیت کرد و زمینه را برای مبارزات آینده برای دموکراسی و حقوق بشر فراهم کرد (متین عسگری، ۱۳۹۰، ص ۱۴۵).

در عصر معاصر، ایران با چالش ها و فرصت های پیچیده ای در پیشبرد برنامه های حقوق و پایداری مواجه است. تحریم های اقتصادی، تنش های سیاسی و تخریب محیط زیست، موانع بزرگی بر سر راه پیشرفت، تشدید فقر، نابرابری و تخریب زیست محیطی ایجاد می کنند (اسفندیاری، ۱۳۹۱، ص ۷۸). علاوه بر این، پویایی های ژئوپلیتیکی و درگیری های ایدئولوژیک به بحث هایی در مورد جهانی بودن حقوق بشر و نقش حقوق بین الملل در ترویج عدالت جهانی دامن زده است.

با این حال، علی رغم این چالش ها، ایران انعطاف پذیری و نوآوری را در پرداختن به مسائل مبرم حقوق بشر و محیط زیست نشان داده است. جنبش های مردمی، سازمان های جامعه مدنی و ابتکارات دولتی منابع و تخصص را برای مقابله با فقرزدایی، نابرابری جنسیتی و حفاظت از محیط زیست بسیج کرده اند (جمشیدی و میرزایی، ۲۰۲۳، ص ۹۲). علاوه بر این، میراث فرهنگی غنی و سنت های اسلامی ایران همچنان الهام بخش اصول اخلاقی و ارزش های اخلاقی است که زیربنای تلاش ها برای ارتقای عدالت اجتماعی و پایداری زیست محیطی است.

تحول تاریخی گفتمان های حقوق و پایداری در ایران نشان دهنده تعامل پیچیده نیروهای فرهنگی، مذهبی و سیاسی است. از ایران باستان تا جمهوری اسلامی مدرن، رویکرد ایران به حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست بر اساس سنت های فلسفی متنوع، تجربیات تاریخی و چالش های معاصر شکل گرفته است. ایران با بهره گیری از میراث غنی خود و پذیرش راه حل های نوآورانه می تواند پیچیدگی های قرن بیست و یکم را پشت سر بگذارد و به سوی آینده ای عادلانه تر، عادلانه تر و پایدارتر پیش رود.

ارتباط بین حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست

پیوند متقابل بین حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست، بستر توسعه پایدار را تشکیل می دهد و بر پیوند ناگسستنی بین رفاه افراد و سلامت محیط طبیعی تأکید می کند. در شرایط ایران، جایی که چالش های زیست محیطی با عوامل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تلاقی می کنند، درک این ارتباط متقابل برای پرورش جامعه ای عادلانه تر و پایدارتر ضروری است. این بخش به بررسی اصول اساسی، چارچوب های قانونی و مفاهیم عملی پیوند بین حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست در ایران می پردازد.

در قلب ارتباط متقابل بین حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست، این شناخت نهفته است که تخریب محیط زیست به طور نامتناسبی بر جمعیت های آسیب پذیر تأثیر می گذارد و حقوق اساسی آنها را تضعیف می کند. مفهوم عدالت زیست محیطی بر لزوم پرداختن به توزیع نابرابر مزایا و بارهای زیست محیطی، به ویژه در جوامع حاشیه نشین تأکید می کند (بینا، ۱۳۹۶، ص ۴۵). در ایران، جایی که آلودگی هوا و آب به طور نامتناسبی بر محله های کم درآمد و مناطق روستایی تأثیر می گذارد، تلاش ها برای حمایت از حقوق زیست محیطی با مبارزات گسترده تری برای عدالت و برابری اجتماعی در هم تنیده شده است (فلاح، ۲۰۲۳، ص ۷۸).

علاوه بر این، اصل برابری بین نسلی، ضرورت اخلاقی برای حفاظت از محیط زیست برای نسل های آینده را برجسته می کند و تضمین می کند که آنها سیاره ای را به ارث می برند که قادر به حفظ حیات و رفاه باشد (سازمان ملل متحد، ۱۹۸۷، ص ۶). در ایران، فعالان جوان نقش محوری در حمایت از حفاظت از محیط زیست و اقدام اقلیمی، به رسمیت شناختن حق خود برای محیط زیست قابل زیست و آینده ای پایدار ایفا کرده اند (حسینی و اکبری، ۱۳۹۱، ص ۱۰۲).

چارچوب های حقوقی حاکم بر حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست در ایران منعکس کننده ترکیبی از کنوانسیون های بین المللی، قوانین داخلی و فقه اسلامی است. قانون اساسی ایران حق برخورداری از محیط زیست سالم را به عنوان یکی از حقوق اساسی بشر

به رسمیت می شناسد و دولت را ملزم به حفاظت از منابع طبیعی و جلوگیری از آلودگی محیط زیست می کند (جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۸، اصل ۵۰). علاوه بر این، ایران عضو چندین معاهده و موافقتنامه بین المللی با هدف ارتقای پایداری محیط زیست و حفاظت از تنوع زیستی است (وزارت محیط زیست ایران، ۲۰۲۱، ص ۱۵).

با این حال، اجرا و اجرای قوانین زیست محیطی در ایران با چالش های مهمی از جمله ناکارآمدی بوروکراتیک، فساد و منابع ناکافی مواجه است (رضایی و ثقفی، ۱۳۹۲، ص ۱۲۲). علاوه بر این، اولویت بندی توسعه اقتصادی بر حفاظت از محیط زیست اغلب منجر به تضاد منافع و داد و ستد بین منافع کوتاه مدت و پایداری بلندمدت می شود (سهرابی و زمانی، ۱۳۹۱، ص ۸۸).

ارتباط متقابل بین حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست پیامدهای ملموسی برای فرآیندهای سیاست گذاری، برنامه ریزی و تصمیم گیری در ایران دارد. ادغام ملاحظات حقوق بشر در حاکمیت محیطی می تواند شفافیت، مسئولیت پذیری و مشارکت عمومی را افزایش دهد و در نتیجه دموکراسی را تقویت کرده و انسجام اجتماعی را ارتقا دهد (افتخاری، ۱۳۹۲، ص ۵۶). علاوه بر این، اتخاذ رویکردی مبتنی بر حقوق در مدیریت زیست محیطی می تواند جوامع حاشیه نشین را برای احقاق حقوق خود و دفاع از دسترسی عادلانه به منابع و فرآیندهای تصمیم گیری توانمند کند (قاسمی و بهرامی، ۲۰۲۱، ص ۳۵).

علاوه بر این، ترویج پایداری زیست محیطی می تواند به تحقق سایر حقوق بشر مانند حق سلامت، غذا، آب و فرهنگ کمک کند (حسینی و شریعتمداری، ۱۳۹۲، ص ۹۵). ایران با پرداختن به چالش های زیست محیطی مانند آلودگی هوا و آب، جنگل زدایی و تغییرات آب و هوایی، می تواند کیفیت زندگی شهروندان خود را بهبود بخشد و رفاه آنها را برای نسل های آینده تضمین کند.

ارتباط متقابل حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست از اصول اساسی توسعه پایدار در ایران است. ایران با شناخت حیثیت و ارزش ذاتی هر فرد و پیوند سعادت انسان با سلامت

محیط طبیعی، می‌تواند راه را برای آینده‌ای عادلانه‌تر، عادلانه‌تر و پایدارتر هموار کند. از طریق چارچوب‌های قانونی مؤثر، فرآیندهای حکمرانی فراگیر و فعالیت‌های مردمی، ایران می‌تواند با چالش‌های زیست‌محیطی مقابله کند و در عین حال از حقوق و کرامت شهروندان خود حمایت کند و از کره زمین برای نسل‌های آینده محافظت کند.

چارچوب های قانونی و موافقت نامه های بین المللی حامی حقوق و پایداری

چارچوب های حقوقی و موافقت نامه های بین المللی سنگ بنای تلاش ها برای ارتقای حقوق بشر و توسعه پایدار در ایران را تشکیل می دهند. این بخش به بررسی اصول اساسی، اقدامات قانونی و تعهدات بین‌المللی می‌پردازد که مبنای رویکرد کشور به پیشبرد حقوق و پایداری است. با تحلیل چشم‌انداز حقوقی داخلی و تعامل ایران با اسناد بین‌المللی، هدف ما روشن کردن مبانی حقوقی است که از تلاقی حقوق و پایداری در بافت ایران حمایت می‌کند.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اصول اساسی حمایت و ارتقای حقوق بشر را در چهارچوب قوانین اسلامی وضع کرده است. اصل ۳ قانون اساسی اصول عدالت، آزادی، حیثیت و حقوق بشر را تثبیت می‌کند و بر تعهد دولت به حفظ این ارزش ها تاکید می‌کند (جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۸، اصل ۳). علاوه بر این، ماده ۲۰ بر حق همه شهروندان برای مشارکت در امور فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تاکید می‌کند که منعکس کننده درک جامعی از حقوق بشر است که ابعاد مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را در بر می‌گیرد (جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۸). ، ماده ۲۰).

ایران علاوه بر مقررات قانون اساسی، قوانین و مقررات متعددی را با هدف حمایت و ارتقای حقوق بشر و توسعه پایدار وضع کرده است. به عنوان مثال، قانون مدنی حاوی مقرراتی است که از حقوق افراد در مورد مالکیت، حریم خصوصی و روند قانونی محافظت می‌کند (قانون مدنی ایران، ۱۹۲۸). به همین ترتیب، قانون حفاظت از محیط زیست اقداماتی را برای حفظ منابع طبیعی، جلوگیری از آلودگی و ارتقای پایداری محیط زیست تعیین می‌کند (مرکز پژوهش های مجلس اسلامی، ۱۳۷۶). این اسناد حقوقی چارچوبی